

Advies over het voorstel van specifieke eindtermen voor de optie Sportwetenschappen aso

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies over het voorstel van specifieke eindtermen voor de optie Sportwetenschappen aso

1 Situering

Na een screening besliste de Vlaamse Regering in 2008 om het studiegebied Sport te herschikken. Zo kregen de studierichtingen Sport (tweede graad aso) en Wetenschappen-sport (derde graad aso) beide dezelfde benaming: namelijk Sportwetenschappen.¹ De nieuwe benaming werd trapsgewijs in de tweede en derde graad ingevoerd op 1 september 2009. De omvorming is voltooid op het einde van het schooljaar 2010-2011. De huidige specifieke eindtermen van de pool wetenschappen en de pool sport blijven gelden, in afwachting van de ontwikkeling van nieuwe specifieke eindtermen. De Vlor ontving op 7 maart 2011 een adviesvraag over een set specifieke eindtermen voor de optie Sportwetenschappen. Het is de bedoeling dat deze eindtermen op 1 september 2012 gradueel worden ingevoerd.

Dit advies werd voorbereid door de commissie ASO onder voorzitterschap van de heer Freddy Cloet. De commissie werd uitgebreid met deskundigen van de onderwijsgeledingen. De Raad Secundair Onderwijs keurde het advies unaniem goed op 7 april 2011. Er waren 20 stemgerechtigde leden aanwezig.

2 Kritische bedenkingen

2.1 Een ongelukkige timing

De Vlor vraagt zich af op welke wijze het voorgestelde concept (gepland in 2012) spoort met de visie van de overheid op de vernieuwing van het secundair onderwijs (gepland in 2014). Hij vindt dat het concept in deze adviesvraag eerder haaks staat op de brede tweede graad die de overheid in haar visieteksten voorhoudt.²

Daarnaast plant de overheid vanaf 1 september 2012 een vernieuwing van de eindtermen voor de basisvorming natuurwetenschappen in de tweede graad aso. Hoe zullen deze specifieke eindtermen voor Sportwetenschappen zich hiermee verhouden? De raad vindt alleszins dat de verwijzing naar de natuurwetenschappelijke vakken van de basisvorming in deze adviesvraag wordt gemaakt op grond van een nog onbekende situatie.

¹ De Vlor had ernstige bezwaren tegen de invoering van een eenpolige richting en gaf een ongunstig advies (Raad Secundair Onderwijs, Advies over de screening van studiegebieden en nieuwe structuuronderdelen in het secundair onderwijs, 8 mei 2008, RSO/JVR-RLE-LVY/ADV/007, blz. 7).

² Commissie Monard, Kwaliteiten voor elke leerling. Een visie op de vernieuwing van het secundair onderwijs, 2009
Pascal Smet, Mensen doen schitteren. Eerste oriëntatienota hervorming secundair onderwijs, 2010

Los van bovenvermelde bemerkingen, is de geplande ingangsdatum (1 september 2012) een erg krappe termijn. GO! en de representatieve verenigingen van inrichtende machten kunnen pas na de beslissing van de Vlaamse Regering de planning opmaken voor de ontwikkeling van de leerplannen. De ontwerpleerplannen zouden dan uiterlijk 31 januari 2012 ter goedkeuring aan de onderwijsinspectie moeten worden voorgelegd. Pas als de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan deze leerplannen hecht, kan de voorscholing voor leerkrachten opgezet worden.

De timing die de overheid hier vooropstelt is dus erg krap en doorkruist bovendien de planning voor de overige werkzaamheden voor nieuwe en aan te passen leerplannen. Die zitten, met het oog op indiening bij de onderwijsinspectie tegen uiterlijk 31 januari 2012, nu al in de opstartfase.

Omwille van deze bezwaren vraagt de Vlor om de eventuele invoering van nieuwe specifieke eindtermen ten vroegste op 1 september 2013 te programmeren.

2.2 Verschillende naamswijzigingen zonder inhoudelijke vernieuwing

De problematiek van aso-studierichtingen die aan sport gelinkt worden, is niet nieuw. Sinds de invoering van de eenheidsstructuur op 1 september 1989, kende de aso-sportrichting zowel in de tweede als in de derde graad verschillende naamsveranderingen: Sport-wetenschappen (tweede en derde graad, 1991), Wetenschappen (tweede graad, 2000), Sport (tweede graad, 2004), Wetenschappen-sport (derde graad, 2002) en tenslotte Sportwetenschappen (tweede en derde graad, 2009). De benamingen werden meestal los van een inhoudelijke vernieuwing ingevoerd en bleken geen garantie voor een betere profilering. Scholen moeten nog steeds goed communiceren met leerlingen en ouders over het grote belang van de natuurwetenschappen in de tweede graad. De raad denkt dat ook de huidige benaming het perceptieprobleem waar de overheid in de adviesvraag op alludeert, niet ontkracht.

2.3 Sportwetenschappen als wetenschappelijk domein?

Studieprofielen die een concretisering zijn van een wetenschapsdomein, vormen de rode draad doorheen het aso. De specifieke eindtermen worden hieruit afgeleid. Het aso kent zeven studieprofielen: economie, humane wetenschappen, klassieke studies, moderne talen, sport, wetenschappen en wiskunde.³ In dit voorstel creëert de overheid naast sport een nieuw studieprofiel, waarbij de wetenschappen verengd worden tot een bepaalde opgelegde context, met name de sport.

De raad kan hier niet mee akkoord gaan. De contextuele, toegepaste benadering betekent een inperking van de wetenschappen en druist in tegen de doelstelling van het aso, namelijk de leerlingen een vorming geven met het oog op een brede doorstroming naar het hoger onderwijs. Bovendien is de keuze voor een contextuele aanpak een methodische ingreep die deel uitmaakt van de pedagogische vrijheid van de onderwijsverstrekkers.

Dat ook de overheid worstelt met de afbakening van het concept, bewijst de beschrijving van het profiel. Dit is feitelijk een consolidering van de huidige situatie: leerlingen voorbereiden op doorstroming naar diverse studiegebieden 'waarbij een onderbouwing in 'sport-'wetenschappen nuttig en nodig is.' (onderaan blz. 2 in de adviesvraag). Ook de verwijzing naar het specifieke gedeelte van de optie Lichamelijke opvoeding en sport tso is vreemd. Door eindtermen aso (door de overheid ontwikkeld) te vergelijken met leerplandoelen

³ bron: http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/secundair/specifieke_eindtermen/index.htm

tso (door de onderwijsverstrekkers ontwikkeld) geeft de overheid impliciet aan dat dit voorstel een verenging van de huidige, tweepolige invulling betekent.

2.4 Aansluiting met het hoger onderwijs

In de adviesvraag wordt gesteld dat de leerlingen uit Wetenschappen-sport (de vroegere benaming in de derde graad) lagere slaagpercentages in het hoger onderwijs behalen dan de leerlingen uit andere aso-studierichtingen met de pool wetenschappen. De Vlor vindt deze redenering nogal kortzichtig. Slaagcijfers vergelijken tussen studierichtingen aso op basis van een onderlinge verwantschap en daaraan de conclusie hechten dat er aan een studierichting iets schort, is niet ernstig (wat als men Latijn-moderne talen met Latijn-wiskunde en Latijn-wetenschappen vergelijkt?).

De raad twijfelt of dit voorstel van specifieke eindtermen, dat evenzeer een verwijzing naar wetenschappen bevat, de slaagpercentages in het hoger onderwijs gunstig zal beïnvloeden. Het algemene probleem van de lage slaagcijfers in het hoger onderwijs kan volgens de raad breder aangepakt worden, bijvoorbeeld ter gelegenheid van de hervorming van het secundair onderwijs.

Ook de relatie leggen met inhoudelijk verwante opleidingen in het hoger onderwijs is niet ernstig. De volgens de overheid voor de hand liggende academische vervolgopleidingen in het studiegebied Bewegings- en revalidatiewetenschappen vergen een bredere wetenschappelijke basis dan deze die via deze nieuwe eindtermen aangereikt wordt.

De Vlor stelt dat het aso algemeen vormend is en gericht is op doorstroming naar het hoger onderwijs. Elke studierichting in het aso bereidt in principe voor op alle vormen van hoger onderwijs. De leerlingen verwerven inhouden, vaardigheden en attitudes met een voorbereidend wetenschappelijk karakter binnen een studiedomein. Een context (sport in dit geval) kan niet determinerend beschouwd worden voor een keuze in het hoger onderwijs, zoals in de adviesvraag gesuggereerd wordt. Op die manier plaatst de overheid deze richting de facto buiten het aso.

2.5 Concrete en operationele eindtermen

De Vlor vindt dat het voorstel afwijkt van de andere specifieke eindtermen voor het aso die generiek geformuleerd zijn. Voorliggende eindtermen zijn erg concreet en in operationele termen geformuleerd, zodat er nauwelijks ruimte is voor een interpretatie in de leerplannen. De raad betreurt deze gang van zaken die al een tijdje geleden is ingezet (herziening eindtermen Nederlands en moderne vreemde talen, nieuwe eindtermen taalbeschouwing Nederlands). Deze inperking betekent een verregaande ingreep van de overheid op onderwijs, de Vlor wijst dit sterk af.

3 Advies

De Vlor geeft ongunstig advies over het voorstel van specifieke eindtermen voor de optie Sportwetenschappen. Hij pleit voor het behoud van de huidige tweepolige inhoud met een sterke nadruk op wetenschappen in het algemeen en sport in het bijzonder.

De motivatie die de overheid in deze adviesvraag aanhaalt, bewijst dat een inhoudelijk debat met alle actoren nodig is vooraleer aan eindtermen te wijzigen. Het voorstel van de overheid is een verenging van de huidige invulling en druipt in tegen het concept van het algemeen secundair onderwijs: jongeren een brede vorming geven met het oog op doorstroming naar het hoger onderwijs.

De raad erkent de probleemstelling in de adviesvraag, maar vindt eerder dat een globale aanpak van het onderwijsaanbod in het licht van de hervorming van het secundair onderwijs moet gebeuren.

Johan Van Ransbeek
secretaris

Patrick Weyn
voorzitter